

ubi particula forte propter libertatem posita est; et alibi: *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ,* 2 ad Corinth. 12. Quod si Paulus illum modum confirmationis non accepit, profecto nec de cæteris Apostolis, nec de aliis confirmatis in gratia id affirmari potest.

13. *Suadetur tertia pars.* — Addimus nihilominus tertiam partem de singulari exceptione Beatissimæ Virginis, non ut illam approbemus, sed ut ab omni nota et censura illam liberemus. Multi enim et graves auctores hoc privilegium Beatae Virginis tribuunt, ut non solum innocens ab omni peccato, sed etiam impeccabilis in hac vita per gratiæ privilegium fuerit effecta, vel a principio suæ conceptionis et sanctificationis, vel saltem ab eo momento quo Verbum incarnatum in ute-
ro suo concepit, quæ diversitas præsentis instituto nihil refert. Distinguunt autem dicti auctores innocentiam cum potestate et libertate ad peccandum, saltem venialiter, ab impeccabilitate. Unde manifeste sentiunt hanc impeccabilitatem esse cum necessitate non peccandi, et sine libertate peccandi. Quæ sententia pro aliquo ex dictis temporibus (ut distinxii) est communis in 3, distinct. 3, ubi D. Thomas, Bonaventura, Richardus, Paludanus, Gabriel, Almain., et Marsil. in eodem 3, quæst. 4, artic. 4; Oéham, quæst. 2, artic. 2; Alens., 3 part., quæst. 9, membr. 3, artic. 2, § 2. Quam sententiam etiam ad Paulum extendit Gabriel in 4, distinct. 41, art. 2, concl. 3; imo videtur idem sentire de quibusdam quos eximie prædestinatos vocat. Sed omissa hac extensione, quoad Beatissimam Virginem tot Doctorum auctoritas sufficit ut hæc sententia non solum censuram non mereatur, sed etiam probabilis sit. Quia privilegia Virginis sunt longe excellentiora quam aliorum Sanctorum, et præsertim ea, quæ ad immunitatem et elongationem a peccato pertinent, cum omni perfectione possibili ei concessa fuisse meritissime creditur, ut latius in 2 tom. 3 part., disput. 3, sect. 5, et disput. 4, sect. 3, 4 et 5, late a nobis probatum est.

14. *Vasquez, 3 t., 3 part., disp. 420, c. 2, opinatur sic.* — *Triplex modus explicandi predictam Beatae Virginis necessitatem.* — *Primus proponitur et rejicitur.* — Novissime autem quidam gravis Theologus contendit ostendere hoc privilegium non solum non fuisse Beatae Virgini datum, sed etiam nec de potentia absoluta dari potuisse. Quod probare conatur improbando modos omnes qui-

bus hactenus id fieri potuisse, vel factum esse traditum est. Primus est ut libertas peccandi venialiter ablata fuerit Virgini per fomitis extinctionem; sed hic modus, licet sufficiat ad impotentiam peccandi ex surreptione, non tamen ad impotentiam simpliciter, quia potest eum perfecta deliberatione venialiter peccari, ut recte Durandus et Gabriel argumentantur. Unde in statu innocentiae, ubi nullus erat fomes, magna quæstio est an potentia peccandi venialiter pro illo statu fuerit sublata.

15. *Secundus etiam statuitur, et refellitur.* — Secundus modus est, ut potentia peccandi venialiter per habitum aliquem infusum auferri potuerit, quem modum defendit Paludanus supra, quæst. 2, artic. 4. Sed hic modus merito improbat, tum quia nullus habitus potest imponere necessitatem voluntati ad operandum, ut a nobis supra probatum est in Prologomen. 4. Neque Paludanus afferit modum probabilem quo id possit intelligi. Quia, si habitus sit in intellectu, quantumvis sit perfectus, non cogit ad perfectam considerationem actualem, quæ ad vitandum omne peccatum necessaria est. Et præterea, non obstante consideratione actuali, non cogit voluntatem ad consensum vel ad non divertendam considerationem illam. Si vero habitus sit in voluntate, non minuit facultatem illius, seu radicalem potestatem ad utrumlibet. Unde quantumcumque illam inclinet ad unam partem, semper manet integra potestas suspenderendi actum suum, vel alium operandi. Et hæc ratione probant Theologi, per habitus vitiorum, quantumcumque crescant, non posse prorsus extingui libertatem voluntatis ad operandum bonum. Et ex eodem principio rejicitur opinio Nominalium, dicentium damnatos obstinari et necessitari ad semper male operandum per habitum illis inditum. Accedit quod, licet habitus posset necessitare ad non peccandum, non posset id facere, nisi necessitando ad volendum; jam vero supponimus confirmatos in gratia non necessitari simpliciter in suis actibus, ut probavimus, idemque de Virgine supponimus; ergo necessitas pure ad non peccandum non potuit ullo modo esse per habitum inditum solum ac precise spectatum. Et hoc etiam probant argumenta, quibus supra ostendimus perseverantiam infallibilem, etiam cum libertate, non posse esse per solum habitum.

16. *Tertius quoque impugnatur.* — Tertius modus explicandi illam necessitatem est, ut

inducatur per aliquos actus. Sic enim de Beata Virgine dixit Richardus de Sanct. Victor., in lib. de Eman., cap. penultim., ab instanti incarnationis adeo divinum amorem in Virgine convaluisse, ut illam omnino solidaret, ita ut de cætero spiritualis qualiscumque defectus in eam incidere omnino non posset, nec aliquid quod qualicumque excusationi subjaceret. Et in cap. ultim. videtur argumentum sumere ab statu Beatorum, dum ait Virginem in via quoad hanc partem illam participasse. Verumtamen, licet tanta amoris perfectio et frequentia multum ad vitanda omnia peccata juvare potuerit, et in eo possit etiam magna ratio et congruentia considerari, ob quam Deus Virginem sic se diligentem ab omni macula peccati præservaret, non tamen potuit esse per se sola ratio adæquata et sufficiens ad inducendam absolutam necessitatem non peccandi, vel ad auferendam peccandi libertatem. Quia amor Dei perfectus et maxime fervens, licet, dum est, non compatiatur secum veniale peccatum actuale, nihilominus si amor ille non sit necessarius, sed liber, non potest omnino auferre potestatem peccandi, quia, cum libere exerceatur, potest ab illo cessari; si autem suspendatur, eo ipso non impedit actuale peccatum pro eo tempore pro quo actu non amat Deus. Namactus præteritus jam non habet incompossibilitatem formalem, vel effectivam cum veniali peccato. Unde in hoc non potest comparatio inter beatum et viatorem fieri, quia actus amoris in beatis omnino est necessarius, et ideo semper et immutabiliter constituit voluntatem rectam; amor autem viatoris non est ita necessarius, et ideo non potest necessitatem inferre voluntati, ut semper recta sit. Quod si objicias quia Deus potest necessitare viatorem ad perpetuum amorem sui actualem, responderet ille auctor, negando posse Deum necessitare hominem non videntem se, ad se amandum, ita enim docet aliis locis quæ ibi allegat. Verumtamen, licet id possit Deus de potentia absoluta, certum credimus non ita fecisse cum confirmatis in gratia, neque etiam cum Virgine, quia viatori longe melius est libere amare Deum quam necessario, et ideo, loquendo de facto, eodem modo certum videtur non abstulisse Deum libertatem peccandi a quocumque confirmato, etiam Virgine, ex vi solius amoris, quia, supposita libertate amoris, ille modus impossibilis est.

17. *Quartus adhibetur.* — *Instantia, et ejus*

quatenus aequivalet directo, quod est in potestate proxima talis voluntatis. Et præterea posset Deus pro illo articulo negare voluntati concursum, tam ad voluntatem faciendi quam non faciendi, et ita in neutro posset esse peccatum, necessitare turque voluntas ad non peccandum, non quia impletio præcepti necessario fieret, sed quia ipsa omissione necessario esset cum excusatione culpæ. Adde potuisse etiam Deum non permettere ut talis voluntas in eas angustias redigeretur, ut, nisi pro tali momento non impleret præceptum, peccaret, quia posset vel talem cogitationem pro tune ab illa avertere, vel antea illam prævenire, ut infallibiliter impleret præceptum eo tempore pro quo nondum obligabat; hoc enim in affirmativis præceptis semper fieri potest, quia tempus obligationis eorum latitudinem habet.

18. *Auctoris judicium.* — Mihi ergo dubium esse non potest quin Deus possit confirmare purum hominem in bono, necessitando illum ad non peccandum, servata libertate in singulis actibus ejus. Et præter dicta, convincor exemplo animæ Christi, quæ ita caruit libertate ad peccandum, retenta libertate in omnibus actibus viatoris. Nec satis est dicere hoc fuisse singulare in Christo, quia per unionem hypostaticam voluntas ejus facta est incapax peccati. Hoc, inquam, non obstat, quia gratia unionis, præcise sumpta, licet constitutat humanitatem impeccabilem, non tamen est donum proxime et formaliter dans voluntati creatæ impeccabilitatem, sed est radix et forma quasi remota, ratione cuius debita est illi voluntati talis impeccabilitas, et donum illud quo proxime et formaliter confertur. Ergo, seclusa hypostatica unione, est possibile illud donum. Et explicatur optime a simili de fomite; nam fomes non fuit in Christo, nec (ut opinor) esse potuit de potentia absoluta ratione unionis, et nihilominus fomes in illo non fuit extinctus formaliter per unionem, sed per aliud donum creatum, sive illud sit gratia perfectissima, sive consummata per visionem beatam, sive aliqua alia virtus interna simul cum externa Dei protectione. Quidquid illud sit, optime sequitur potuisse communicari alteri appetitui et voluntati humanae, seclusa unione hypostatica, quia est quid distinctum ab illa, et ab illa non pendet essentialiter. Ita ergo de illo dono quo voluntas Christi est confirmata in bono per impotentiam peccandi cum libera potestate bene operandi, nam si illud possibile fuit in Christo, etiam dari po-

tuisset sine unione, solumque esset differentia, quod voluntati unitæ est illud donum connaturale et inseparabile ab illa, stante unione; supposito autem creato, non esset connaturale, neque ullam necessariam connexionem cum illa haberet. Ergo non magis repugnat tale donum in voluntate Virginis quam in voluntate Christi. Cujus etiam vehemens signum est, quia omnes difficultates occurrentes circa tale donum in voluntate Virginis, habent locum in voluntate Christi, et specialiter illa de peccato omissionis maxime in Christo urgetur et solvit, ut in tom. I tertiae part., q. 19, late tractatum est, et eadem potest solvi in voluntate creata, ut jam insinuavi, et ex dictis in dicto loco constare potest. Non est ergo cur dicamus genus hoc confirmationis esse impossibile.

19. *Assertio tertia in presenti dubitatione.* — Nihilominus in illa disput. 4, tom. 2, in 3 part., indicavi non oportere hunc modum necessitatis in evitandis peccatis Virginis attribuire, neque id pertinere ad majorem ipsius perfectionem, idemque nunc censeo. Primo, quia sine dubio potuit Deus eam immunitum præservare ab omni peccato, etiam veniali, per auxilia congrua simul cum eximia gratia, et excellenti virtute, et carentia fomitis; nam, supposita hujusmodi habituali perfectione cum ablitione impedimentorum, facilissimum erat per cogitationes pias et accommodatas illius mentem ita regere, ut semper ac infallibiliter recte eligeret; ergo alia necessitas per denegationem generalis concursus nihil ad puritatem et innocentiam vita conferebat. Aliunde vero non erat debita naturæ et personæ creatæ, imo erat contra exigentiam naturæ, unde fuisse aliquo modo violenta. Quamvis autem admitteremus in Virgine hoc speciale privilegium et singularem modum confirmationis per absolutam impeccabilitatem, cum ablitione libertatis ad peccandum, non ideo subsistere posset differentia illa prima inter donum perseverantie et confirmationem in gratia. Quia, posito illo privilegio, etiam confirmatio Virginis differret multum a confirmatione allorum Sanctorum, non solum ex parte materiæ, quia ipsa præservata est ab omni peccato, et in bono simpliciter confirmata, ali vero Sancti solum a mortalibus peccatis præservantur, et in bono tantum illis contrario confirmantur, sed etiam in modo, quia cæteri non privantur potestate peccandi mortaliter, quod commune est omnibus perseverantibus in gratia, quamvis non

dicantur confirmari; ergo illa differentia inter eos locum non habet.

20. *Discrimen doni perseverantie et confirmationis improbatum.* — Unde facile etiam rejicitur aliud discrimen ab aliis excogitatum, nimurum, quod donum perseverantie non datur simul in eo momento in quo incipit perseverare, sed successive per totum vitæ tempus in quo perseveratur, continue dando auxilia congrua in singulis opportunitatibus, ut homo non cadat. At vero confirmatio in gratia datur simul in eodem instanti in quo homo confirmatur in gratia. Sic enim dicunt Sancti Patres Apostolos fuisse confirmatos in gratia in die Pentecostes, et multi dicunt Joannem Baptizatam fuisse confirmatum in gratia, vel etiam in bono in prima sanctificatione in utero matris. Imo aliqui etiam sentiunt non solum de Jeremia, sed etiam de Sancto Joseph, ut in præcedenti libro retuli. Hoc (inquam) discrimen subsistere non potest; haberet enim locum, si confirmatio in gratia daretur ex vi alicujus habitus infusi vel qualitatis permanentis determinantis voluntatem ad non peccandum, quæ alii perseverantibus communi modo non tribueretur; vel etiam posset aliquo modo subsistere, si confirmatis libertas ad peccandum in instanti confirmationis auferretur, saltem per absolutam et perpetuam denegationem concursus ad actum quo peccatur; utrumque autem horum falsum esse ostendimus; ergo non magis potest dari confirmatio in gratia simul in uno instanti quam perseverantie donum dari possit.

21. *Improbatio ostenditur.* — Et declaratur ac probatur aperte, quia sicut in prædestinatis communiter necessarium est ut congrua auxilia suis temporibus infallibiliter dentur ut perseverent, ita in confirmatis est eadem auxiliarum subministratio ad non cadendum necessaria, quia habitus non continent hominem in officio infallibiliter, nec præcedentia auxilia jam adjuvant, quia non sunt, et virtus eorum, si quæ relicta est, habitualiter tantum manet; ergo si postea cessarent nova auxilia, posset homo cadere, nihil enim relinquitur quod illum valeat infallibiliter continere. Quod si forte dicatur confirmatio simul dari in efficaci proposito voluntatis Dei, qui statuit ex tunc manu tenere hominem quem confirmat, idem dici poterit de dono perseverantie, quia idem propositum habet Deus pro aliquo tempore circa omnes prædestinatos. Unde modus ille loquendi de Apostolis, Joanne Baptista, et similibus, vel hoc modo ex-

ponendum est, vel proprius dicemus Apostolos confirmatos fuisse a die Pentecostes, quia tunc incepit eis dari donum usque ad mortem continuandum, quod pari ratione de dono perseverantie dici potest, ut declaravi. Denique confirmatio in gratia perseverantiam includit, unde successive habet effectum suum; ergo oportet ut donum illud, quod est principium talis effectus, etiam successive detur, cum res permanens esse non possit, ut declaratum est.

22. *Tertium discrimen inter prædicta dona.* — Tertiam differentiam excogitavit Vazquez in 4 part., disput. 90, cap. 2, et 1.2, disput. 200, cap. 5, dicens confirmatum in gratia solum differre a communi prædestinato perseverante, quia confirmatus habet suæ perseverantie revelationem, quam prædestinati communiter non habent. Quæ posterior pars manifesta est, priorem vero ipse non probat, adeo autem certam esse supponit, ut posteriori loco interroget: *Quis autem dicat confirmatos in gratia de sua justificatione et perseverantia revelationem non habuisse?* Quod etiam, posita illa revelatione, sufficiens constitutatur differentia inter utrumque donum, ipse directe non probat, sed quasi a sufficienti partium enumeratione, quia oportet aliquam differentiam assignare, et nulla alia inveniri posse videtur. Potest vero sufficientia illius differentie in hunc modum declarari, quia non oportet ut confirmatus ab aliis distinguatur in virtute seu efficacia perseverandi, hæc enim æqualis esse potest in utroque, satis ergo est quod differat iu securitate perseverandi, quam habet confirmatus ex revelatione, et inde etiam majori pace (ut sic dicam), seu cum minori animi sollicitudine et anxietate timoris et tremoris perseverat, quod totum ad majus donum et beneficium gratiae spectat, licet ad majus auxilium non pertineat: quanquam vix etiam fieri potest quin revelatio, si adsit ejus memoria, magis excitet, maioresque animos ad perseverandum præstet.

23. *Judicium auctoris de hoc tertio discrimine.* — Hæc sententia probabilis est, id tamen quod tanquam certum supponit, omnes confirmatos in gratia habere et habuisse revelationem suæ perpetuae stabilitatis, nobis valde incertum est, quia est res valde supernaturalis, quæ nulla auctoritate ostendi potest, nisi fortasse petendo principium, utique ex confirmatione in gratia revelationem colligendo. Nam de Paulo, verbi gratia, communiter creditur fuisse confirmatum in gratia a